

Також необхідно продовжити регулярні оновлення сторінки в терміналах Bloomberg та Refinitiv [1,2]. Вище перераховані методи управління державним боргом є необхідними для покращення рівня боргової безпеки країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1.Офіційний сайт Мінфіну. Валовий зовнішній борг України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/foreigndebt/>

2.Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Основна інформація. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/osnovna-informacija>

УДК 336.27(477)

Шарова С.В.¹, Сілка С.І.²

¹канд. економ. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

²студ. гр. ФЕУ- 712м НУ «Запорізька політехніка»

РИЗИКИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ ТА ЇХ ВПЛИВ НА БОРГОВУ БЕЗПЕКУ КРАЇНИ

Ризики державного боргу – це відхилення фактичних значень показників від планових, що ускладнює виконання боргових зобов’язань державою та призводить до зростання бюджетних витрат внаслідок збільшення сум погашення й обслуговування боргу [2].

У вітчизняній законодавчо-нормативній базі визначаються такі види ризиків державного боргу як: кредитний ризик — ризик, пов’язаний з невиконанням гарантованих зобов’язань; операційний ризик — ризик, пов’язаний з негативним впливом людського і технічного факторів, обставин непереборної сили; ризик ліквідності — ризик, пов’язаний з тимчасовою недостатністю коштів у позичальника для виконання гарантованих зобов’язань. [3].

Управління ризиками здійснюється з урахуванням відношення гарантованого державою боргу до валового внутрішнього продукту та граничного обсягу надання державних гарантій шляхом:

1) проведення аналізу:

— доцільності проекту, реалізацію якого передбачається здійснювати за рахунок кредитів (позик), залучених під державну гарантію з урахуванням його відповідності державним завданням і пріоритетам;

— самоокупності проекту;

— фінансового стану позичальника;

2) визначення:

— частки боргових зобов'язань позичальника, виконання яких забезпечуватиметься державною гарантією;

— виду та розміру забезпечення виконання позичальником зобов'язань перед державою з відшкодування витрат державного бюджету на виконання гарантійних зобов'язань;

3) здійснення моніторингу:

— стану реалізації проектів;

— фінансового стану позичальників протягом строку дії державних гарантій;

— розрахунків за гарантованими зобов'язаннями.

Міністерство фінансів України на сьогоднішній день проводить розрахунки за окремими ризиками державного боргу на основі окремих індикаторів [1], які ми використовуємо для оцінки ризиків державного боргу протягом 2016–2021 років.

Ризики в управлінні державним боргом класифікують залежно від рівня виникнення:

— ризики макрорівня — такі, що опосередковано пов'язані зі сферою боргових запозичень держави, та впливають: 1) на умови нового державного запозичення; 2) на грошові потоки держави в цілому; 3) на темпи змін обсягів боргових зобов'язань і рівень боргового навантаження на економіку. Серед них — політичний, ризик монетарної політики, ризик економічного розвитку, стратегічний та загальноринковий;

— ризики мікрорівня — такі, що викликають коливання вартісних характеристик боргових зобов'язань. Серед них — ринковий (процентний, цінний), ризик рефінансування, кредитний, ризик ліквідності, операційний, судовий [4, с.40].

Окремого розгляду потребує ризик умовних зобов'язань, який означає можливість виконання цих зобов'язань не безпосередніми позичальниками, а перекладення їх на бюджет держави.

Управління ризиками умовних зобов'язань передбачає проведення заходів, спрямованих на попередження умов, за яких настає необхідність виконання цих зобов'язань безпосередньо за рахунок коштів державного бюджету. Одним з основних елементів управління цими ризиками є надійна система обліку і моніторингу цих зобов'язань. В Україні така система існує тільки стосовно гарантованого державою боргу та боргу, що виникає за результатами субкредитних операцій. [5, с. 576].

Тобто, державний борг є значним економічним фактором, який впливає на чималі ризики для бюджетної безпеки країни. Виявлення та оцінка ризиків державного боргу є важливою складовою вдосконалення управління державним боргом у контексті підвищення ефективності використання боргових фінансів. Світова тенденція зростаючої залежності державного боргу від

макроекономічних ризиків та трансформація боргу у чинник ризику у кризовому періоді вимагає ґрунтовних досліджень даної проблеми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>

2. Лондар С.Л. Підходи до систематизації й контролю ризиків, пов'язаних із управлінням державним боргом в Україні / С.Л. Лондар, В.Й. Башко // Фінанси України. – 2012. – № 6. – С. 3–14.

3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про управління ризиками, пов'язаними з наданням державних гарантій, та розподіл таких ризиків між державою, кредиторами і позичальниками» від 23 лютого 2011 р. № 131 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npras/244091822>

4. Колот О. А. Фінансові ризики, пов'язані з державним боргом / О. А. Колот // Ринок цінних паперів України. - 2003. - № 3- 4. – С. 39 - 42.

5. Бюджетна система : Підручник / за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К. : Центр уч. літератури ; Тернопіль : Екон. думка, 2012. – 871 с.

УДК 336

Андрющенко І.Є.

д-р економ.наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

Фінансова безпека є невід'ємною складовою економічної безпеки держави, оскільки вона забезпечує функціонування будь-якої економіки. Це підтверджує доктор економічних наук Микола Єрмошенко, який стверджує, що фінансові ресурси є «кров'ю» економічної системи держави. Недбалість щодо стану фінансової безпеки може мати катастрофічні наслідки, такі як занепад галузей, банкрутства підприємств та загроза життєзабезпечення держави, що може призвести до втрати її суверенітету. У зв'язку з цим, забезпечення фінансової безпеки є одним з найважливіших завдань держави, що потребує постійного уваги та планування [1, с.21].

Україні поки що не вдається забезпечити ефективну бюджетну політику з позиції фінансової безпеки через низку проблем, таких як нечітке розмежування центрального та місцевих бюджетів, взаємозаліки і секвестрування, відсутність чітких пріоритетів бюджетних витрат і порушення законодавчо визначених норм витрат [2, с.173]. Наявність військових конфліктів та гібри-